

СТАНОВИЩЕ

ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ”
ПО НАУЧНА ОБЛАСТ 2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ,
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 2. 1. ФИЛОЛОГИЯ,
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК (ПРИЛОЖНА ЛИНГВИСТИКА),
ОБЯВЕН В ДВ, БРОЙ 22 ОТ 16. 03. 2021 Г.

Кандидат: главен асистент доктор Венера Матеева-Байчева

Автор на становището: д-р Мирена Атанасова Пацева-Момова, доцент в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, Катедра по български език като чужд, Факултет по славянски филологии, СУ „Св. Климент Охридски”, Председател на Научно жури, назначено със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” № РД 38-240 от 17.05.2021 г., избрана за автор на становище.

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ ПО КОНКУРСА

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „Доцент” по научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, специалност Български език (Приложна лингвистика) е обявен за нуждите на Катедра по български език като чужд, Факултет по славянски филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски” в „Държавен вестник”, бр. 22 от 16. 3. 2021 г. Документи за участие в него е подал един кандидат – главен асистент доктор Венера Матеева Байчева.

2. БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Венера Матеева-Байчева е учила в Националната гимназия за древни езици и култури „Св. Константин-Кирил философ”. Завършила е българска филология в СУ и магистърска програма „Лингвистика” със защита на магистърска теза на тема „Изследване на диалектната компетентност на преселници от Разложко в столицата”. В периода 2009 – 2013 г. тя е била редовен докторант по научната специалност „Общо и сравнително езикознание (Психолингвистика)” в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, Факултет по славянски филологии, Катедра „Български език”. Придобива научната и образователна степен „Доктор” с дисертационен труд на тема „Онтогенеза

на сложното изречение в българския език”. От 2015 до момента работи в катедрата „Български език като чужд“ на СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по славянски филологии като главен асистент.

Семинарните занятия, които води, са Български език като чужд в Медицинския факултет, във Факултета по химия и фармация (на английски език), в Биологическия факултет и на студенти по програмата „Еразъм“ (ниво А1 и А2). Лекционните и курсове в ОКС Бакалавър са по Фонетика и лексикология на съвременния български език (Юридически факултет – Референт преводачи по български език), а в ОКС Магистър - Пол и език и Синтактична интерференция между сродни езици (МП „Език и културно пространство“). От 2020 тя е ръководител на МП „Език и културно пространство. Български език като чужд“. Участвала е в три проекта и е ръководител на един научноизследователски проект на ФСФ. Има преподавателски стаж и в други образователни центрове и училища.

Прегледът на материалите за професионалното развитие на Венера Матеева-Байчева убедително показва, че тя има необходимия професионален опит по специалността, по която е обявен конкурсът. Приложените документи, удостоверяващи академичното развитие, трудовия стаж и академичната натовареност, показват, че гл. ас. д-р Венера Матеева-Байчева отговаря на условията по чл. 24.(1) от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАС) и на чл. 53.(1) от Правилника за прилагането му. Документите по конкурса съответстват на всички нормативни изисквания.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И НА НАУЧНОПРИЛОЖНАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Списъкът на публикациите на гл. ас. д-р Венера Георгиева Матеева – Байчева, представени за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” по професионално направление 2.1. Филология (Български език – Приложна лингвистика), обявен от СУ „Св. Климент Охридски” в ДВ, бр. 22/16.03.2021г. съдържа две книги, три статии в реферирани и индексирани издания и девет статии, публикувани в нереперирани списания и сборници с научно рецензиране. Освен това тя има участие в написването на 5 учебника и на 8 учебни помагала, предназначени за студенти и ученици.

Първата ѝ книга е на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ *За сложните конструкции в детската реч.*

Модел на онтогенезата на сложното изречение в българския език, ISBN:978-619-7313-147, Ерове, София.

Хабилитационният ѝ труд, озаглавен *Езикови аспекти на споделянето на чуждата култура (Съвременна методика и процедури в обучението по български език като чужд)*, ISBN:978-619-7313-15-4, Ерове, София, 190с. е посветен на овладяването на българския език от чужденци. Актуалността на темата на монографичния труд е безспорна и се свързва както със нарастващия интерес към изучаването на българския език, така и с нерешените задачи, свързани с концептуализацията на обучението по български език като чужд. Формулировката на заглавието извиква очаквания за културологична проблематика, но работата е фокусирана върху овладяване предимно на възлови морфологични аспекти на българския език. Трудът е организиран в пет глави. Първата глава очертава целите, задачите и методологията на изследването. Целта на работата се формулира в общ план като разглеждане на именната и глаголна система на българския език от лингводидактична гледна точка. Като основна изследователска техника е избрана „анкета“, която се провежда под формата на граматически тест.

Втората глава разглежда основни понятия като втори или чужд език, билингвизъм, мултикомпетентност и интерференция. В нея се представят етапите на овладяване на втория език и се набелязват някои когнитивни процеси. Разглеждат се традиционни и съвременни теории за овладяване на чужд език, като се цитират автори, принадлежащи към англоезичната традиция, а също руски и български разработки по темата.

В третата и четвъртата глава се представят наблюдения и анализи на специфичните трудности на овладяването на българския език като чужд, основани на емпирично изследване върху езиков материал от практическата работа с чуждестранни студенти в СУ (общо 66 респонденти на ниво Б1-Б2, носители на 12 различни езици). В обобщен вид се разглеждат именни категории (род, число, определеност) и глаголни (време, вид, наклонение). Прави се анализ на трудностите и закономерностите при овладяването на имената и глаголите в българския език. Набелязват се типове грешки и стратегии за преодоляването им.

Петата глава започва с обобщен преглед на теории, школи и методи в чуждоезиковото обучение. Представят се общодидактически принципи, които са приложими в обучението по български език като чужд. Разглежда се също мястото на българския език сред официалните езици на Европейския съюз, като се набелязват актуални задачи на преподаването му като чужд. Сред тях на първо място е

избистрянето на концепцията за разпределяне на лингвистичната информация по нива и разработването на справочници, определящи обхвата на езиковия материал (формулирана от Колева-Златева 2014).

Резултатите на изследването могат да послужат като материал и ориентир за студентите в магистърски програми по чуждоезиково обучение и за млади преподаватели по български език като чужд, както и за съставяне на учебни материали и тестове за оценяване за нуждите на преподаването на българския език като чужд. За бъдещата научна работа на кандидата препоръчвам подбор на хомогенна група на респондентите, което би позволило да се формулират конкретни изводи за езиковата интерференция.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от Венера Матеева-Байчева, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на съответния Правилник на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

В заключение мога да кажа, че гл. ас. д-р Венера Георгиева Матеева – Байчева е много добре подготвен преподавател и изследовател. Тя е компетентен специалист с трайни интереси и постижения в областта на преподаването на българския език като чужд. Нейната активност прави впечатление сред колегите във Факултета по славянски филологии на Софийския университет. Разработките ѝ имат практическа приложимост, като значителна част от тях са пряко ориентирани към учебната работа.

Въз основа на представените научни трудове с доказани приложни приноси без колебание подкрепям избора на гл. ас. д-р Венера Георгиева Матеева – Байчева, препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуват ЗА това тя да бъде избрана на академичната длъжност „Доцент“ по професионално направление 2.1. Филология, научна специалност „Български език“ (Приложна лингвистика) и предлагам на уважаемия Факултетен съвет на ФСФ да одобри кандидатурата ѝ.

доц. д-р Мирена Пацева

18.07.202